

Ziua în care a început revoluția — regândind sensul Crucii lui Iisus

Traducere de
diac. Ioan I. Ică jr

Partea întâi
Introducere

1. UN SCANDAL DE IMPORTANȚĂ VITALĂ — DE CE CRUCEA?	9
Captivați de cruce	12
2. LUPTA CU CRUCEA, ATUNCI ȘI ACUM	23
Modele și doctrine	29
Iisus pedepsit, o dată pentru totdeauna?	32
Scandaloasă — din motive eronate?	41
3. CRUCEA ÎN CONTEXTUL SECOLULUI I AL EREI NOASTRE	55
În lumea iudaică	67
Abordând Noul Testament	70

Partea a doua
„Potrivit Scripturilor” — povestirile lui Israel

4. LEGĂMÂNTUL CHEMĂRII	77
Chemați la preoția împărătească	82
Comunități de închinători împăcați	85
5. „ÎN TOATE SCRIPTURILE”	93
Israel și Adam	95
„Păcat” și „exil” într-un cadru biblic	101

6. PREZENTA DIVINĂ ȘI IERTAREA PĂCATELOR . . .	111
Prezență și slavă	112
Împărăția lui Dumnezeu	120
7. SUFERINȚĂ, IZBĂVIRE ȘI IUBIRE	125
Credincioșie divină și iubire a legământului . . .	135
Mântuire și iertarea păcatelor	141

Partea a treia Salvare revoluționară

8. NOU ȚEL, NOUĂ UMANITATE	149
Împărăția în forma crucii	164
9. PAȘTELE SPECIAL AL LUI IISUS	173
Învierea	177
De ce a ales Iisus Paștele?	182
10. POVESTEA SALVĂRII	201
Ascultându-i pe evangheliști	205
Substituție reprezentativă	216
11. PAVEL ȘI CRUCEA (FĂRĂ <i>EPISTOLA CĂTRE ROMANI</i>)	233
Galateni	240
Corinteni	252
Filipeni	261
Coloseni	264
12. MOARTEA LUI IISUS ÎN <i>EPISTOLA CĂTRE ROMANI</i>	
— NOUL EXOD	269
Enigmele <i>Epistolei către Romani</i>	272
<i>Romani</i> 5–8 și noul Exod	276
13. MOARTEA LUI IISUS ÎN <i>EPISTOLA CĂTRE ROMANI</i>	
— PAȘTE ȘI ISPĂȘIRE	303
<i>Romani</i> 3 — citirea obișnuită și problemele ei .	303
Răscumpărarea reimaginată	307

Concluzie: răscumpărarea realizată, revoluția lansată	326
Dincolo de Evanghelii și de Pavel	356

Partea a patra

Revoluția continuă

14. POPORUL PAȘTELUI	365
Regândind misiunea	372
15. PUTERILE ȘI PUTEREA IUBIRII	393
Libertate	396
Misiune în forma crucii	417
Mulțumiri	429

Un scandal de importanță vitală — de ce crucea?

„Un tânăr erou câștigă inimile.” Dacă ar fi existat ziare în Ierusalim în anul 33, acesta ar fi fost titlul pe care *nu* l-ați fi văzut. Când Iisus din Nazaret murea moartea îngrozitoare a răstignirii din mâinile soldaților romani, nimeni nu se gândea la el ca la un erou. Nimeni nu spunea, atunci când trupul său era pus în grabă într-un mormânt, că moartea sa era o strălucită victorie, un martiriu eroic. Oricum doar un grup pestriț de adepți, mișcarea sa era terminată. Nimic nu se schimbase. Încă un alt tânăr lider lichidat în mod brutal. Era genul de lucruri la care Roma se pricepea cel mai bine. Cezarul era pe tronul său. Ca de obicei, moartea avusese ultimul cuvânt.

Numai că în acest caz nu l-a avut. Când adepții lui Iisus au privit în urmă spre acea zi în lumina a ceea ce s-a întâmplat curând după ea, au venit cu pretenția șocantă, scandaloasă și absurdă, că moartea sa declanșase o revoluție. Că în acea după-amiază se întâmplase ceva ce schimbase lumea. Că în seara acelei vineri negre lumea era un loc diferit.

Absurdă sau nu, s-a dovedit că au avut dreptate. Dacă credem în Iisus, dacă aprobăm învățătura lui, cu atât mai mult dacă ne place felul în care arată mișcarea care pretinde încă să-l urmeze, suntem constrânși să vedem în răstignirea sa unul din momentele pivot din istoria umanității. Ca și asasinarea lui Iulius Caesar cu șapte decenii înainte, ea marchează sfârșitul unei ere și începutul alteia.

Iar primii adepți ai lui Iisus au văzut în ea ceva mai mult. Au văzut în ea momentul vital nu doar din istoria umanității, ci din întreaga poveste a lui Dumnezeu și a lumii. Credeau că deschisese o nouă și șocantă fereastră spre sensul cuvântului „Dumnezeu” însuși. Credeau că odată cu acest eveniment singurul Dumnezeu adevărat își pusese în mod neașteptat și dramatic în lucrare planul de salvare a lumii.

Au văzut în ea ziua în care începuse revoluția.

Nu era vorba doar de faptul că ei credeau că Iisus fusese sculat din morți. Firește credeau acest lucru, iar acesta era la fel de scandalos și absurd în zilele lor, ca și în zilele noastre. Dar au ajuns repede să vadă în învierea lui nu doar un uimitor nou început, ci *rezultatul a ceea ce se întâmplase cu trei zile înainte*. Învierea era primul semn văzut că revoluția era deja pe drum. Multe alte semne aveau să urmeze.

Majoritatea creștinilor astăzi nu o mai văd însă așa — și, drept urmare, cei mai mulți oameni din afara Bisericii nu o mai văd nici ei așa. Înțeleg de ce anume. Asemenea majorității creștinilor de astăzi, și eu am început să gândesc moartea lui Iisus plecând de la premisa, plecând de la ceea ce fusesem învățat, că moartea lui Iisus avea totul de-a face cu Dumnezeu care mă salvează din „păcatul” meu ca să pot „merge în cer”. Acest lucru poate fi desigur o idee destul de revoluționară pentru cineva care nu s-a gândit niciodată la el înainte. Dar nu e chiar revoluția despre care vorbeau primii creștini. Într-adevăr, luată în ea însăși, acea formulare distorsionează semnificativ ceea ce spuneau primii adepți ai lui Iisus. Ei vorbeau despre ceva mult mai mare, ceva mult mai periculos, ceva mult mai exploziv. Sensul lui personal nu e lăsat în urmă — vreau să fac limpede acest lucru din capul locului. Dar e cuprins în interiorul unei povestiri mai ample. Și, drept urmare, el înseamnă mai mult, nu mai puțin decât asta.

Permiteți-mi să formulez altfel acest lucru. Atunci când menționează moartea lui Iisus, primii autori creștini foloseau expresii uimitoare de încântare și recunoștință. Să ne

gândim la Pavel atunci când spune: „M-a iubit și S-a dat pe Sine Însuși pentru mine” (*Galateni* 2, 20), sau: „Mesia a murit pentru păcatele noastre potrivit Scripturilor” (*1 Corinteni* 15, 3). Să ne gândim la Ioan când scrie poate cel mai faimos verset din Noul Testament: „Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât pe unicul Său Fiu L-a dat” (*Ioan* 3, 16). În toate aceste cazuri accentul e pus pe moartea lui Iisus pe cruce, nu pe înviere. Ele trebuie să rămână centrale în orice descriere autentică a ceea ce credeau primii creștini că se întâmplase atunci când Iisus murise. Dar, fără atenția cuvenită acordată elementelor mai ample ale tabloului, ele ne pot conduce spre un mod privat, ba chiar egoist de a vedea lucrurile, în care nevoile noastre nemijlocite pot fi satisfăcute (nevoia noastră de iertare în prezent și de mântuire în viitor), dar fără să însemne vreo diferență în lumea largă.

Unii fac o virtute din această irelevanță. Această lume nu e casa noastră, spun ei. Iisus ne-a salvat, ne ia altundeva. Dar primii creștini erau limpezi: moartea lui Iisus conta în această lume, conta *pentru* această lume. Revoluția începuse. În această carte doresc să arăt ce anume înseamnă asta și cum anume o viziune mai deplină despre ce anume s-a întâmplat atunci când a murit Iisus, înrădăcinată în Noul Testament însuși, ne poate face în stare să fim parte a acelei revoluții. Potrivit cărții *Apocalipsei*, Iisus a murit pentru a face din noi nu non-entități salvate, ci făpturi umane restaurate cu chemarea de a juca un rol vital în scopurile lui Dumnezeu privitoare la lumea Sa. Înțelegerea a ce anume s-a întâmplat în mod exact în acea îngrozitoare după-amiază de vineri e un mare pas înainte spre transformarea acelei chemări într-o realitate.

Dar fie că o înțelegem sau nu, nimeni nu neagă că simplul fapt al răstignirii lui Iisus și simbolul crucii însuși poartă încă o putere enormă în lumea noastră. Și înainte să trecem mai departe trebuie să ne gândim o clipă la asta. Ne constrânge să punem din nou întrebarea-cheie: De ce?

Cineva mi-a atras recent atenția asupra unei energice și tinerești organizații intitulată „Armata lui Iisus” [*Jesus Army*]. Are, firește, un website și mărturisesc că atunci când m-am uitat pentru prima dată la el mă așteptam la clișee și sloganuri obosite. Nicidecum. Site-ul dădea sentimentul unei descoperiri proaspete și îmbrățișa o mai largă diversitate de tradiții spirituale și programe practice decât anticipasem. Dar în miezul său rămânea profund tradițional, așa cum puteți vedea în postarea care mi-a atras privirile. Acest scurt text e un proiector aruncat asupra răstignirii lui Iisus Hristos, evenimentul care formează tema acestei cărți. Atrage atenția noastră asupra ciudatei, ba chiar revoluționarei puteri pe care acest eveniment pare să o aibă încă, în ciuda scepticismului și strâmbăturilor din nas ale lumii actuale:

Nu poți scăpa de ea. E peste tot.

Crucea.

În case, în filme, în tablouri, în videouri pop. Purtată în urechi ca un cercel, la gât ca lăntișor. Imprimată pe piele sau vinilin, tatuată pe piele...

Ce n-ar da Coca-Cola sau McDonalds să aibă un simbol pe care milioane de oameni să-l poarte la gât în fiecare zi?

Crucea e simbolul creștin universal, recunoscut de milioane de creștini de pretutindeni drept singurul semn vizual al credinței lor.

Un lucru ciudat, nu-i așa? Pentru că la origine crucea era un simbol al suferinței și înfrângerii. Imperiul Roman a omorât mii și mii de dușmani ținându-i de cruci de lemn.

E ca și cum am purta pe gât o spânzurătoare. Sau ne-am atârna de lăntișorul de la gât o mică injecție letală aurite.

Iisus Hristos a fost executat acum 2000 de ani de romani. Dar creștinii cred că Iisus n-a rămas mort — că

Iisus a învins moartea și s-a ridicat din nou, dincolo de raza de acțiune a morții.

Asta face din cruce nu un semn al morții, ci un semn al sfârșitului morții.

Un semn de speranță, de posibilitate — pentru fiecare. De aceea poartă creștinii cruci.

Armata lui Iisus poartă și dă cruci roșii strălucitoare. Un membru al Armatei lui Iisus, Chris, în vârstă de 38 de ani, spune: „Dăm sute de cruci. Oamenilor le plac. Strălucesc în lumina ultravioletă, ceea ce le face populare în cluburi! Dar tot felul de oameni le îndrăgesc și le folosesc ca să-i ajute să se gândească la Dumnezeu sau la rugăciune.”

„Sunt gândite să iasă în evidență”, adaugă. „Crucea lui Iisus înseamnă că putem fi iertați, că putem avea un nou început. Până și moartea a fost snopită în bătaie.”

„E un lucru pe care merită să-l strigi.”¹

Sunt multe gânduri interesante în acest scurt extras. Nu e, firește, un text sofisticat de teologie sau de exegeză biblică, dar tocmai despre asta e vorba: răstignirea lui Iisus e un fapt dezolant, înfipt într-un spațiu și un timp real și, mai important încă, în carnea și sângele real al unui om. Într-o diversitate de moduri oamenii de azi intuiesc pur și simplu că are un sens puternic și profund pentru ei. Alții, firește, nu văd în ea decât o poveste neplăcută de demult.

În ciuda prezicerilor celor care și-au imaginat că religia în general, și creștinismul în special, și-ar pierde atractivitatea în lumea contemporană, faptul răstignirii lui Iisus și povestea Evangheliei în care o găsim își mențin o remarcabilă forță în cultura modernității târzii. Această atractivitate persistă chiar și printre cei care nu au nici o teorie deosebită cu privire la sensul ei precis, ba chiar nici măcar credință în Iisus sau Dumnezeu. De ce anume? De ce crucea lui Iisus Hristos are acest impact chiar și astăzi?

¹ <http://jesus.org.uk/blog/streetpaper/cross-my-heart-and-hope>.

În anul 2000, Galeria Națională din Londra au vernisat expoziția intitulată „Privind mântuirea” [*Seeing Salvation*]. Constând în cea mai mare parte din picturi ale unor artiști zugrăvind răstignirea lui Iisus, era o pledoarie — mai ales dacă ne aducem aminte că țările europene tind să fie mult mai „secularizate” decât Statele Unite ale Americii. Mulți critici au strâmbat din nas. Ce-i cu toate aceste picturi vechi reprezentând pe cineva torturat până la moarte! De ce e nevoie să trecem prin încăperi pline de astfel de imagini? Din fericire publicul general ignoră criticii și s-a înghesuit să vadă opere de artă care, asemenea răstignirii înseși, par să poarte o putere dincolo de orice teorii și suspiciuni.

Directorul Galeriei, Neil McGregor, a devenit apoi director al Muzeului Britanic, funcție pe care a exercitat-o cu mare distincție și eficiență în următorul deceniu. Piesa finală pe care a achiziționat-o în calitate de director, înaintea să treacă pe o poziție similară în Berlin, a fost o cruce simplă, dar emoționantă, făcută din fragmentele unei mici bărci. O barcă de refugiați din Eritreea și Somalia, care naufragiasse în largul coastelor insulei italiene Lampedusa, în sudul Siciliei, în 3 octombrie 2013. Din cele 500 de persoane aflate la bord, 349 s-au înecat. Un meșter local, Francesco Tuccio, profund mâhnit că nu se putuse face nimic mai mult pentru a-i salva pe oameni, a făcut din fragmentele vasului naufragiat câteva cruci. Una a fost purtată de papa Francisc la slujba de pomenire pentru supraviețuitori. Muzeul Britanic l-a contactat pe domnul Tuccio și el a făcut o cruce special pentru muzeu, mulțumind autorităților de acolo pentru faptul că atrag atenția asupra suferinței pe care o simbolizează micul obiect de lemn. De ce crucea, mai degrabă decât orice altceva?

Un alt exemplu m-a izbit cu putere în sezonul 2014 al Concertelor de Promenadă de la Albert Hall din Londra (concerte care oferă ieftin muzică de clasă mondială unui public larg). În 6 septembrie 2014, sir Simon Rattle a dirijat o extraordinară reprezentare a oratoriului lui Johann